

Meddelande om EU-rättslig utbildning

Justitiedepartementet

2011-10-18

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 551

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén - Att bygga förtroende för en europeisk rättvisa - en ny dimension till den europeiska rättsliga utbildningen

Sammanfattning

I meddelandet beskriver kommissionen åtgärder som syftar till att vidareutveckla den EU-rättsliga utbildningen. Syftet är att förbättra förutsättningarna för ett europeiskt rättsligt område samt att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna, rättstillämparna och medborgarna. Målet är att bereda hälften av alla rättstillämpare inom EU möjlighet att delta i minst en EU-rättslig utbildning eller ett EU-rättsligt utbyte senast år 2020.

Kommissionen utgår från att målet ska uppnås genom en utbyggnad av befintliga utbildningsstrukturer både på nationell nivå och på EU-nivå. Det anges vidare att utbildningen framför allt bör ges en praktisk inriktning, bl.a. med kortare utbyten, samt att det är unionens regelverk och EU-domstolens praxis som ska utgöra grunden i utbildningen. De rättstillämpare som omfattas av initiativet är domare, åklagare, advokater, kanslipersonal, tjänstemän med andra rättsliga uppgifter och notarier. Prioritet ska ges domare och åklagare, vilka är ansvariga för tillämpningen av EU-rätten och dess efterlevnad.

Åtgärder som syftar till att vidareutveckla den EU-rättsliga utbildningen för jurister är viktig, eftersom dessa stärker det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna. Regeringen välkomnar därför att meddelandet har lagts fram.

1.1 Ärendets bakgrund

I takt med att området för frihet, säkerhet och rättvisa har utvecklats har frågan om rättslig utbildning blivit allt viktigare.

Redan vid rådets möte i Laeken år 2001 framställdes krav på att det skulle införas ett europeiskt nätverk för att stimulera utbildning av tjänstemän inom rättsväsendet. Kravet återkom i handlingsplanen för Haagprogrammet 2004¹ och kommissionen uppmanades att lägga fram ett förslag som syftade till att skapa ett nätverk för rättslig utbildning för både privaträttsliga och straffrättsliga frågor. Som svar på uppmaningen lade kommissionen år 2006 fram ett meddelande om rättslig utbildning i EU.² Meddelandet innehöll en analys av medlemsstaternas rättsliga utbildning och av hur EU bidragit till dess utveckling. Det lades också fram en skiss till en EU-strategi om rättslig utbildning.

Frågan om rättslig utbildning uppmärksammades därefter av rådet i en resolution år 2008.³ Även Europaparlamentet har i en rad resolutioner uppmärksammat frågan, senast i en resolution från förra året.⁴

I Stockholmsprogrammet 2009 uppmanades kommissionen att lägga fram en åtgärdsplan för att se till att hälften av alla jurister som verkar i ett europeiskt sammanhang erbjuds att delta i europeiska utbildningsprogram.⁵ Under utarbetande av åtgärdsplanen inledde kommissionen ett omfattande samråd, i vilket Sverige har lämnat skriftliga synpunkter. Frågan togs också upp på ett informellt RIF-råd i början av 2011.

Den 14 september 2011 lade kommissionen fram ett meddelande om EU-rättslig utbildning.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet beskriver åtgärder som syftar till att bereda hälften av alla rättstillämpare inom EU möjlighet att delta i EU-rättsliga utbildningar eller utbyten senast år 2020.

¹ Rådets och kommissionens handlingsplan för genomförande av Haagprogrammet för ett stärkt område med frihet, säkerhet och rättvisa, EUT C 198, 12.8.2005, s.1.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om rättslig utbildning i Europeiska unionen, 29.06.2006, KOM(2006) 356 slutlig.

³ Resolution från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om utbildning av domare, åklagare och övrig personal inom domstolsväsendet i Europeiska unionen, EUT C 299, 22.11.2008, s. 1.

⁴ Europaparlamentets resolution av den 17 juni 2010 om europarättslig utbildning – Stockholmsprogrammet, EUT C 236E, 12.8.2011, s.23.

⁵ Stockholmsprogrammet – Ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd, EUT C 115, 4.5.2010, s.1.

I ett *första inledande avsnitt* redogörs för meddelandets syfte och målsättning 2011/12:FPM10 samt bakgrunden till dess uppkomst.

I ett *andra avsnitt* beskrivs målgruppen för utbildningsinsatserna. Kommissionen uppger att målgruppen är domare, åklagare, advokater, kanslipersonal, tjänstemän med andra rättsliga uppgifter och notarier. Enligt initiativet handlar det om totalt drygt 1,4 miljoner personer som berörs i de 27 medlemsstaterna. Utbildning av domare och åklagare ska dock prioriteras, eftersom de bär ansvar för att tillämpa unionslagstiftningen och ska se till att den efterlevs.

Därefter utvecklas, i ett *tredje avsnitt*, utbildningens innehåll och inriktning. Kommissionen anför att utbildningen bör omfatta både grundutbildning och fortbildning samt att innehållet bör koncentreras till unionens regelverk, bestämmelser om rättsligt samarbete och rättspraxis från EU-domstolen. Prioriterade rättsområden bör enligt kommissionen vara bl.a. miljö rätt, privat rätt, konkurrens rätt, immaterial rätt, straff rätt och grundläggande rättigheter. Prioritet ska också ges åt viss sektorslagstiftning i de fall EU identifierat bristande efterlevnad av den eller om den är mycket komplex och teknisk. Kommissionen framhåller vidare att utbyten under kort tid bör främjas och sätter upp som mål att den vill införa ett tvåveckors utbytesprogram för nytillsatta domare och åklagare från år 2014 och framåt. Kommissionen uppger även att den kommer att se till att främja utvecklingen av de tekniska verktyg som finns till stöd för utbildning, t.ex. e-juridikportalen och e-lärandet.

I ett *fjärde avsnitt* redovisas hur målet att utbilda hälften av alla rättstillämpare före år 2020 ska uppnås. Av initiativet framgår att det är befintliga nationella och EU-rättsliga strukturer samt EU-rättsliga nätverk som ska stödjas och utvecklas. Kommissionen anser inte att det är lämpligt att skapa en monopolstruktur på EU-nivå utan konstaterar att det är medlemsstaterna som bär huvudansvaret för den EU-rättsliga utbildningens omfattning och kvalitet. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och yrkessammanslutningarna att se till att alla rättstillämpare, särskilt domare och åklagare, får minst en veckas utbildning i EU-rätt under sitt yrkesliv.

Därefter, i ett *femte avsnitt*, redogörs för kommissionens roll i utvecklingen av den EU-rättsliga utbildningen. Kommissionen har för avsikt att fungera som en aktiv partner till medlemsstaterna. Kommissionen har också för avsikt att anordna årliga sammankomster där alla yrkessammanslutningar deltar för att underlätta utbytet av erfarenheter och utveckla bl.a. nya metoder. Beträffande frågan om finansiellt stöd anför kommissionen att det nuvarande stödet om 35,5 miljoner euro inte är tillräckligt, eftersom det endast räcker till att underlätta utbildning för mellan 4 000 och 9 000 rättstillämpare om året. Kommissionen anför att den kommer att stödja den europeiska rättsliga utbildningen genom att ange den som en prioriterad åtgärd i sitt befintliga arbetsprogram och utnyttja alla tänkbara verktyg för att öka det ekonomiska stödet.

I ett avslutande *sjätte avsnitt* sammanfattas initiativet.

Meddelandet är ett policydokument, som inte kommer att förhandlas eller bli rättsligt bindande. Svensk lagstiftning påverkas därför inte.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inga konkreta förslag. Initiativet kommer dock att följas av mer konkreta åtgärder. Det närmare innehållet i dessa åtgärder kommer att framgå först när de enskilda förslagen presenteras. Någon analys av eventuella budgetära konsekvenser går därför inte att göra i detta skede.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Frågan om åtgärder som syftar till att vidareutveckla den EU-rättsliga utbildningen för jurister är viktig, eftersom de stärker det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna. Regeringen välkomnar därför att meddelandet har lagts fram. Regeringen är också positiv till huvuddragen i meddelandet. Det finns dock vissa frågor, bl.a. om definitionen av målgruppen och omfattningen av utbildningsinsatserna, som kommer att behöva analyseras närmare i framtida åtgärder till följd av meddelandet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är för närvarande inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är för närvarande inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

EU har genom artiklarna 82.1 c och 81.2 h i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt givits befogenhet att stödja utbildning av domare och övrig personal inom rättsväsendet i frågor som rör samarbetet på privaträttens och straffrättens område.

Meddelandet är ett policydokument, som inte kommer att förhandlas eller bli rättsligt bindande. Någon redogörelse för beslutsförfarandet görs därför inte.

2011/12:FPM10

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet är ett policydokument, som inte kommer att förhandlas eller bli rättsligt bindande. Någon bedömning av subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen görs därför inte.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande presenterades vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 22 och 23 september 2011. Den fortsatta behandlingen av frågan om europarättslig utbildning är för närvarande inte känd.

4.2 Fackuttryck/termer
